

főiskolába a történelem és klasszikai irodalom rendes tanárává neveztetett ki. Az akkori reform. iskolákban minden tudományt latin nyelven tanítottak, s Szilágyi volt az első, ki az egyetemes történetet magyar nyelven adta elő. Klasszikai műveltségének azonban szintoly kiváló példányai maradtak fenn, mint magyar beszédek irályának. Ez utóbbiról templomi beszédei, különösen az akkori szokás szerint Erdély nagyjai s főrangú fölött tartott halotti beszédei tanuszkodnak; amarról jeles beköszöntő beszéde latin nyelven s egy latin üdvözítő verse, az ifjabb Kovachich (József Miklós) „Régi magyar törvényhozási emlékek“ című gyűjteménye elején, melyet a latin nyelv s irodalomban jártas emberek (s akkoriban több volt ilyen) bámulással olvastak, tiszta s elegáns költői nyelvért.*

Huszonégy évig töltötte be az említett tanszéket, melyről 1821-ben a theologiaira tétetett át, midőn helyébe a történelem és régi irodalom tanítására hasonnevű fia, a ma is élő s munkás tudós Szilágyi Ferencz neveztetett ki. De a tudós apa ez új hivatalát csak hét évig viselte, mert 1828. decz. 4-dikén szelvényes következtében meghalt.

Irodalmilag ismeretes, nyomtatásban megjelent művei, részint mint korának egyik első rangú egyházi szónokát, részint mint a történelem és latin nyelv tudós tanárát tüntetik fel. Latin irodalmi munkái közt két rendbeli tanári székfoglalóin (egyik a nyilvános tanítások előadásának és hallgatásának gyümölcsöző módjáról; másik a hittan és nyelvészet kapcsolatairól) kívül megemlíthetők: „Historia universa publica“ (első rész: az ókor története), „Deák grammatika“, „Chrestomathia latina“, „Livius enucleatus.“ Kiadta 1820-ban Kolozsvárt: „Columellae de re rustica libri XII.“ sat.

Számos egyházi és halotti beszédei a magyar egyházi szónoklat maradandó becsü termékei közé tartoznak. Azok közül nyomtatásban megjelentek s kiválólag említést érdemelnek: „A megtisztelt bölcs“ — Méhes György a kolozsvári reform. főiskolában philosophia és mathesis professora felett (1809)... „Az igaz theologus“, Szahmári Pap Mihály a kolozsvári reform. főiskolában theologia professora felett (1812). — „A nagyság mértéke“ az erdélyi gubernator gr. Bánfi György felett (1822.). Végre: „A reformáció harmadik századának ünnepén tartott beszéd“ — januárius 11-dik napján 1818. — *Glatz* Jakab ismert bécsi evangélikus konzisztorialis tanácsos, ki egy német nyelven írt munkájában, a reformáció ün-

nepének az osztrák birodalomban megtartását leírta, s nyomtatásban kiadta, e beszédet bővebb kivonattal akarta ismertetni, de az udvari censura-hivatal azt megfíltotta. Szilágyi Ferencz csak 66 évet élt; de azt mind közhasznú munkálkodásban. Nem is élt nyomtalanul, s méltó, hogy emlékezete tisztelettel őriztessék tudományosságunk s irodalmunk érdemes uttóri között.

A mostoha gyerek.

Szálka volt a háznál mindenki szemében, — Hiszen édes anyja eltemetve régen! — Elküldték bolyogni a világba szíjjel, Szülőáldás nélkül, egy darab kenyérral.

Elindul az árva, — azt se tudja merre, Tíz, tizenkét évvel menni hova merre; Szomszéd faluvégén a mécesek még égnék, A legelső háznál bemarad eselődnek.

Fizetése nem sok, — annál több a dolga; Dolgozik naphosszat, guggolva, hajolva; Ha nem látja senki, sirva dül a földre, Gyöngye lába vérzik, kis keze feltörve.

Alkonyatkor aztán a nyugvás jól esnek, De ő alig várja a közelgő estét, — A helyett, hogy eszöndben, szépen megpihenne, Átjár falujába, fáradtan, lihegve.

S a hol egykor anyja volt álmai öre, Leül holdfénynél a kert előtti kőre; — Benn a mulatságnak se hossza, se vége, Ki-kirepül egy hang, hogyha már nem fér be...

S a kis árva úgy-úgy elmereng a házon, Pedig meg van tiltva, hogy benne tanyázzon; Üldi mostohája, nem szereti apja, Anyja telken még az eb is megugatja!...

Imrefi János.

Egy falusi precceptor története.

(Folytatás.)

VI.

Pár nap múlva, november ötödikén megnyitottuk a fölötték számára az iskolát. Oly elevenen él emlékezetemben e nap, mintha csak tegnapi történet volna. Esti hat óraker kinyitottam az iskola ablakait, fris levegőt bozsátottam be és két darab fát löktem a kemenczébe; a tűz vidáman égett, odakinn csipős szél fújt és a hó fájdalmasan nyikorgott a léptek alatt. Messziről hallani lehetett a mindinkább közeledő legények és leányok zsvaját s jókedvű kacagását. Ezalatt az öreg tanító is bejött, fakószínű tapló süveggel fején s a mogyoró-fapálczával — merő szokásból — a hóna alatt.

— Nos, kinek van igaza Döme? Hallod hogy jönnek? — gyorsan becsuktuk az ablakokat, s alig hogy egyetmást rendbe hoztunk, már vidám köszöntésekkel benyitottak a leányok. Elöl az erdész leánya, egy nyulánk barna leány, utána a koremsáros két szeszkéje, azután a kovács Mariskája, a jegyző Zsófia, a takács piros pozsgás Erzsikeje sat., legvégül a bíró leánya, kit az egész falu csak a szép Rózsának hívott. Eleven, tejképi teremtés volt, szeme villogott, mint a hajnali csillag és pompás fekete haja dús fonatokban volt föltűzve, úgy hogy a kis piros selyemszalag alig volt képes összetartani. Apja az egész környék legmódosabbjai közé tartozott. Azután jöttek a legények, fiatal jókedvű suhanczok; továbbá a falu bogárnja, kovácsa és többen. Eleintén fölállottak a dolgok, miután öt-tíz esztendővel körülbelül idősebbek voltak, mint én, de azután csak megbarátkoztak a gondolatnál. Mindig szép és elismerésre méltó, ha valaki belátja hiányait és azon még idősebb

korában is segíteni törekszik. Ez mindenkor egészséges, józan észre mutat.

Midőn mindnyájan helyet foglaltak, az öreg Karikás rövid beszédet tartott, melynek minden szava tanuskodott arról, hogy az öreg ismert a maga embereit. Így szólott:

— Örülök, hogy régi tanítványaim közül is többen eljöttek, megtanulni azt, a mit tulajdonkép már ezeltől tíz évvel kellett volna tanulniok, hanem akkor nem hallgattok rám. Azóta beláttátok, hogy akkor igazam volt, reményem tehát, hogy az elmulasztottat pótolni fogjátok. Hogy valamit megtanuljunk, főleg jóakaratra van szükségünk. A ki akar, az tud. Előbb vagy utóbb, az egyre megy, csak esüggenni nem szabad. Mindenekelőtt két dolgot fogunk tanítani: először a folyékony és értelmes olvasást, másodsor hiba nélkül írni. Mai napság mindenkinek kell írni és olvasni tudni, ha boldogulni akar. Tudatlanságunknak mindig más veszi hasznát. Azon kell tehát lennünk, hogy a levélírásban ne szoruljunk másra s mielőtt aláírunk valamit, tudjuk, mit írunk alá. A második, mire mindenkinek szüksége van — a számvetés. Jaj annak, ki e tekintetben máshoz kénytelen fordulni. Az előbb-utóbb, de biztosan tönkre jut. De mindenekelőtt meg kell győződünk arról, ha valjon egy osztályba osztathatók-e be mindnyájan. Döme majd diktálni fog valamit és meglátjuk, kinek mi maradt meg fejében még az iskolából.

Erre néhány sort diktáltam, mely mint egy husz percznyi időt vett igénybe. A fejsze, balta és villához szokott kérges kezek nehezen tudtak elbánni a tollal. Midőn az írást elvégezték az öreg és én utána néztünk. A férfiak, ha nehezen is ment nekik az írás, csak leírták, úgy a hogy, a mit diktáltam, az igaz, hogy tele vastag helyesírási hibákkal, de a leányok úgy szólva semmit se tudtak. Az első pillanatra ez meglepett, de később meggyőződtem arról, hogy az az akkori iskolai rendszerben feneklett. És itt sok mindent mondhatnék, de miután az hosszadalmas kitérésre adna okot, inkább elhallgatom. A leányok tehát nem tudtak semmit, de miután a szülők egytől egyig jó móduak voltak, azt hitték, nem fog ártani, ha egyetmást megtanulnak, mielőtt férjhez mennének. És a jóakarát nem is hiányzott, de az eredmény se maradt el, és nemsokára az öreg tanító és én is bámulva vettük észre a gyors haladást. De valamennyi között a bíró Rózsija lepett meg leginkább. Olyan eleven, gyors esze volt, hogy mindent legott föl fogott. Ne gondoltam, hogy csak én hittem ezt. Igaz, kedves látvány volt egy szép fiatal leány gyors haladását fokról fokra szemlélni, de ne higgyétek, hogy a tizennyolcz éves ifjú mással, mint a tanító szemével nézte őt. Nem tagadom, ha szép szemét reám függeszté, s a szelid mosoly, melylyel szavaimat kísérte, hizelegtek, de a szerelem vajmi távol volt tőlem. Mindaz, mi előttem kedves volt, nem egyéb volt, mint jó emlékező tehetsége és okos feleletei. Büszke voltam reá és arra, hogy ez eredmény az én művem. Daczára a híreknek, melyek keringtek, daczára a komoly megrovásnak, melyben a plébános részesített, daczára mindannak, miket az igazságtalanság és üldöztetés folytán tűrni kénytelen voltam, elmondhatom, hogy e tekintetben lelketem semmi nem terheli.

Két hét múlva, midőn az esti iskoláztatásnak hire futamodott, új meg új tanítványok jöttek, s az iskola teje volt legényekkel és leányokkal, sőt jól emlékszem, hogy néhány családapa is helyet foglalt a fiatalság között. Időközben tanulás ürügye alatt a plébános huga is benézett az előadásokra.

Magas, szikár agg szűz volt. Képe fehér, mint az ostya, lesütött szemmel és hegyes orral. Valahányszor jött, agyabőbedicsért, hízkeledett, azután oda ült a kályha mellé, kötött, kötött és nagy fehér főkötője alól úgy nézett elő, mint a patkány lyukából. És én hízkelését kész pénz gyanánt vettem, dicsekedtem vele, én istenem, milyen rövidlátó a fiatalság! A vén gonosztevé már rég sirban pihen és odafönn megkapta bizonyos jutalmát, de valahányszor reá gondolkok, pirulnom kell ostobaságom miatt.

Föl s alá jártam az iskolában, s ha egyik vagy másik hibásan felelt vagy mondott valamit, csak a bíró Rózsijától kellett kérdeznem, s ő bizonyos megfelelt. Ilyenkor mi természetesebb, minthogy megdicsértem és Rózsija, mint minden fiatal leány, kissé hiu volt, ki a dicséretnek örült és nagy szemmel meglegedetten ragyogtak. A plébános huga soha sem mulasztotta el ilyenkor szinte megdicsérni. S ha az iskolának vége volt, a plébános huga távozott utóljára, és egyszer sem mulasztotta el, hogy halk hangon szembe meg ne dicsérje.

— Jó éjt Döme ur, istenem, istenem, ilyen tanítónak városban volna a helye. De fogadom, hogy oda is jut előbb-utóbb.

Sültem, föltem, mint a rák a fazékban. Azt képzeltem, hogy csakugyan nemsokára úgy lesz minden, mint a pap huga mondá. Azóta gyakran visszagondoltam e napokra s mindannyiszor ezt a kérdést intéztem magamhoz: Döme, valld meg őszintén, szeretted a bíró Rózsiját? Szeretted igazán? melegen? Ha a szerelem nem egyéb, mint ragaszkodás és azon ohaj, hogy az illető lény boldog legyen, — akkor szerettem. Szerettem tudtomon kívül, de hogy merészkedhettem volna én, szegény segédtanító, — kinek ruhára sem igen tellett — fölemelni szememet a falu leggazdagabb leányára, kinek apja büszke volt földjeire, szőlőire, miket maga szerzett, s ki ez egyetlen leányát úgy őrizte, mint saját szemévilágát. Igaz, az öreg bíró szíves, barátságos volt hozzám, többször szóba állt velem, megköszönte, hogy leánya oly szépen halad előre, de ez végtelenül távol volt még attól, a mit én szerettem volna.

E közben elérkezett Szilveszter-este, melyet e vidéken a hegybeli népség sajátos módon szokott megülni. Valami ősi szokás maradványa ez, de a mely évről évre fontartotta magát. Szilveszter estéjén ugyanis a falu fiatal népsége össze szokott gyülekezni az erdő kőzépén kiállt szikla magaslatra. E sziklát a falu szájának hívták. Cserjéből, harasztból nagy tüzet raktak, úgy hogy esti kilenczóra már az egész erdő világításban ragyogott s lelétszott egész a falu elejéig, hol az emberek csoportosan áldogáltak és mendedogáltak: no ma meghalljuk a falu száját, kiönti a mit bögnyibe szedett egész esztendő át.

Azután kettesével-hármasával a leányok kimennek az erdei útra s ott meghúzzák magukat vagy egy mélyedésben, vagy egy sűrű bokor mögött. Ugyane pillanatban a falu szája kiáll a megvilágított magaslatra. Ezt rendszeren a kondás szokta végezni, kinek naphosszat nem lévén semmi dolga, rá ér összeszedni a falu anyókái által szárnyra bocsátott híreket. Ujlesztendőül kezdve Szilveszterig nem történik semmi, mit ő meg ne tudna. A kut mellett légyotok, szerelm, pillantások, titkos kézszorítások mind nem kerülnek el az ő figyelmét s előre örvend a meglepetésnek, melyet fölfödözései okozni fognak.

Mikor a magaslaton megjelenik, a körben lévő suhanczok középen kifurt csillag formájú deszkadarabokat hajtanak a láng

közé, melyeket, midőn tüzet fognak, hosszú pónájával a kondás föl hajítja a sötét magasba, úgy hogy azok ragyogó csillagként piros fényben sziporkázza hullanak a völgybe alá. Ekkor elkáltja: — hallja meg a falu népe, — és harsány hangon a falu valamelyik leányának vagy legényének szíve szerelmét vagy titkát beszéli el. Ez alatt az erdőkerülő és szőlőpásztor nagyokat puffogatnak, a helység válogyvető cigányai rántanak valami szomorút, a mélyedések és bokrok közül lármás kacaj hangzik, míg a falu szája újra el nem némitja őket. Nem egynek akad torkán a kacaj, midőn a kondás egyszerre csak az ő nevének kezd.

Az öreg tanító már a mult évben beszélt nekem e sajátosság, pogány eredetű ünnepről, sőt kis szobám ablakából magam is gyönyörködtem a tűzkiigyókban, miket a kondás levegőbe röptet. Az idén azonban kedvem kerekedett közelebből megnézni mind ezt, s midőn az iskolának vége volt s a magaslaton a tűz javában világolt, az erdei ösvényen én is fölfelé tartottam. Egészen sötét volt. A bokrok felé közeledve csapatostul menekültek a fiatal leányok beljebb a fák mögé. Az erdőség azon oldalán, mely a völgybe nyult le, végre megálltam és föl néztem a magasba. A tűz csillogott-villogott ott és köröskörül néma csend uralkodott. A kondás furkós botjára támaszkodva iszonyu ordítással elkiáltja: „hallja meg a falu népe!“ — A völgy messze visszahangzó és kiáltást, s midőn elgondolkodtam, hány száz éves lehet már e sajátosság szokás, akaratlanul is ellágyultam, de midőn nemsokára meghallám a szerelmes leányoknak hangosan tiltakozó kacaját, melyben az öregek is részt vettek, magam is szivemből elkezdtem nevetni és örvendtem, hogy eljöttem.

Igy tartott ez mint egy félóraig, egyik fölfödözés a másikat követte, melyek közül az egyik nevelésesebb volt, mint a másik. Ekkor egyszerre minden elcsöndesült. A tűz már alvófényben sötét árnyékok tetett s többen már hazafelé indultak. Magam is azt hittem, hogy már mindennek vége, s épen elkészültem, midőn egyszerre újra fölhangzott: „hallja meg a falu népe!“ — Vissza fordultam és láttam, hogy a kik már elmében voltak, újra visszajöttek. „Hallja meg a falu népe!“ — ismétlé a pásztor és harsány hangon kiáltá: a „bíróék szép Rózsija és Döme ur a precceptor“ — mintha egy sulyos ág talált volna homlokon, úgy összerázkódtam, néhány pillanatra megmerevedtem álltam, azután egyszerre félénk reszketés fogott el, és a nélkül, hogy megdöntöttem volna, mit teszek, elkezdtem szaladni, zihálva le a völgy felé, a hallott két nevet mormolva mindig magamban. Mögöttem hallottam a puskák dörejét, a tiülök bugó szavát, a cigányok hegedűjét és a leányok és legények hangos kacagását. Oh, ez borzasztó volt. Midőn az iskolához értem, láttam a mint a gyermekek lefelé szaladtak az erdőből, égő fáklájuk ki-kivillant a fák közül. Megálltam és még egyszer végig néztem a magaslatot, kebelem úgy feszült, hogy azt hittem, ketté pattant, azután nehéz szívvvel szobámba mentem. A mi velem történt, csaknem levert lábaimról, éreztem, hogy ellenségeim vannak, s hogy valakinek kedve kerekedett gonosz tréfát üzni velem. Lefeküdtem. Hiában. Nem tudtam aludni. Másnap reggel, miután beharangoztam és kisöpörtem a templomot, nyomasztó sejtelmek sulya alatt mentem hazafelé. Az öreg tanító némán járt, kelt föl s alá a szobában és Kata asszony sem szólt hozzám, midőn a reggelit behozta. Később, mintha mi sem történt volna, bementem az iskolába. Ugy

tetszett, mintha néhány szentelen kölyök ravaszul vigyorgott volna, midőn beléptem. Ezen azonban hamar segitettem a bottal. Végre így szóltam magamhoz: soha se búsulj Döme öcsém, mit árthat ez neked? Ha az ostoba, kondásnak tetszett oly módon megemlékezni rólad, mit tehetsz te arról. E miatt ne aggódj, verd ki fejedből az egészet.

Igy vigasztaltam és bátorítottam magamat, és midőn az iskolának vége volt és ebédelni mentem, Kata asszonyt ép olyannak találtam, mint azelőtt volt. S már kezdtem hinni, hogy mindennek vége, midőn belépett a plébános szakácsnéja, hogy jöjjenek át azonnal a főtisztelendő urhoz.

— Mi történt? — kérdi az öreg tanító. Nem tudtam hamarjában, mit válaszoljak, és felelet nélkül fordultam ki a szobából.

Néhány percz múlva a plébánosnál voltam, ki komoly képpel fogadott. Elmondta, hogy a bíró imént volt nála, hogy megtudta a tegnapi botrányt és azt követeli, hagyjam el a falut azonnal. E vagyonos büszke ember oly dühbe volt, hogy csak nagy nehezen tudta lecsillapítani, s hogy most se tudja mihez fogjon, ki mellé szegődjék, hogy valószínű zavarban van. — Végig hallgattam egész nyugodtan, nem is sejtve, minő száku-utezába jutottam. Midőn azonban a plébános szemforgatva magyarázni kezdé: minő megdöntöttségem volt tőlem az esti iskolázást kezdeni, s hogy a bíró az esperessel fenyegetőzik, elbocsátatásomat követeli, mert leánya után járok, s vagyonára vettem szememet; midőn magyarázni kezdé, hogy egész jövőm forog kockán, a bíró magán kívül van; akkor láttam csak, mibe keveredtem, és sopánkodni kezdtem, hogy ártatlan vagyok, s hogy soha egyetlen egy rossz gondolat sem támadott bennem.

A plébános lecsüggesztett fővel járt föl s alá és így szólott:

— Minő vigyázatlanság, miért is nem kért tőlem tanácsot az öreg Karikás, mielőtt a felnöttek számára ezt a szerencsétlen iskolát megnyitotta. Akkor mind ez nem történt volna. Istene, hisz én elhiszek önnek mindent... elhiszem, hogy ön becsületés fiatal ember, de lássa, miért tüntette ki mindig és mindenben a bíró leányát. Most már kész a botrány. Hogy segítünk a dolgon?

Midőn pártfogását kértem, így folytató: — Egy mód volna, mely minél tovább gondolkodom, annál alkalmasabbnak látom. Valahol másutt kell menedéket keresnie. Nem messze a hegyek közt Écskán fiók-egyházunk van. Az igaz, hogy az valószínű tolvaj fészek, orrvadászok és orgazdák tanyája és a falunak fele mindig börtönben ül. Ha van bátorsága, oda elmehet.

— Oh, főtisztelendő ur, megyek én mindenhova, a merre csak kívánja.

— De gondolja meg jól, a miket mondtam.

— Megdöntöttem. Nekem egyedül vágyam és törekvésem, hogy jó hírnevem széplőtlen maradjon.

A plébános ur láthatólag meg volt indulva, s miután megígérte, hogy érdekeemben mindent elkövet, távoztam.

Valóságos lázban voltam. A mint haza értem, láttam, hogy az öreg tanító és felesége már mindent tud. Résztétel közeledtek felém. Elbeszéltem a történeteket s hogy valószínűleg Écskára megyek.

— Écskára? — kiáltá az öreg tanító. — Ugy van, ez az egyedüli menedékhely, mely számomra kínálkozik.

A jó öreg feleségére néztem, azután úgy látszott, mintha valamit akart volna mondani, de nem szólt. E közben elérkezett az iskola ideje, de lehet gondolni, minő gondolatok és tételődések közt folyt le ez idő. A

* Erre vonatkozólag nem lesz érdektelen a következő adatok közölése:

Midőn Kovachich Márton György a hírneves magyar jogtudós és diplomatikus, fiváral József Miklós-sal együtt, az 1814-dik évben okmánygyűjtés végett Erdélyben s Kolozsvárt is megfordult, s ott az utóbbi a régi magyar törvényhozásra vonatkozó emlékek — „Monumenta veteris legislationis“ című munkájának első füzetét saját utján közléte, azt id. Sz. F. csinos latin versekkel mutatta be a magyar tudós olvasó közönségnek, s az eredményben megöszült atyának derek fiát is azokban üdvözölte. Alljon itt belőlük mutatványul e pár vers:

Olim bellorum late vastante tumultu,
Plurima quum patriae legum monumenta perirent,
Quas summi regno procures saxere beando;
Multaque adhuc epissis circumvallata tenebris,
Locifugis epulis servarent scrinia blattis;
Egregios tandem Genitus miseratus alumnos,
Sat hancmae tuncque datum, sic inquit ab alto,
Cui decus Hungaricae cordi est et gloria gentis etc.

A következő évben a két Kovachich Zágrábba utazván, midőn ott a mondott könyv elején levő verseket elolvasták, sokan az előző horvát urak közül, mint Kovachich azt Szilágyinak megírta, hinni nem akarták, legalább kétségüket fejezték ki az írást, hogy Erdélyben találtassék olyan reformatus Szilágyi Ferencz, kinek a latin nyelv annyira hatalmában legyen, mint azt az említett versekből látjuk. Azon országban ugyanis akkor a protestans felekezetek vallásuk szabad gyakorlásának jogával nem bírtak, s azért a horvát urak őket alkalmasint olyan fejta embereknek tartották, kiket a gondviselés nem itelt méltónak oly szellemi képességgel ruhálni föl, mint a milyenne a kérdéses versek írója emelkedni tudott.

legkisebb zajra összerázkódtam. Az öreg tanító szerfölött elkomolyodott, és lecsüggesztett fővel s hátrattett kezekkel állott a szoba egyik sarkában, szomorú arczzal nézve rám. Hét óra tájban vacsorához ültünk, s midőn már épen hozzákészülénk, belépett a plébános. Mindnyájan fölkeltünk. — Maradjatok ülve — mondá, s ő is helyet foglalt.

Azután rám nézett és komoly hangon így folytatta:

— Intézkedtem, hogy mielőbb elfoglalhassa helyét Écskán. Itt van levelem, adja át ezt az ottani bírónak. Remélem, igyekezni fog az ottani lakosság lelkébe szelidebb erkölcsöket csepegtetni. És ki tudja, azon siker, mely remélem működését követni fogja, nem simítja-e el az itteni kellemetlenségeket. Őszinte szívből kívánom, hogy úgy legyen.

— Köszönöm szíves jókívánását, főtisztelendő ur, igyekezni fogok meghálálni, a mit értem tett.

— Hagyjuk ezt, fiatal barátom, csak legyen rajta, hogy mielőbb elutazék. Nem szeretném, ha a bíróval valami kellemetlenségbe keverednék. És ezzel elment. Én kikísértem. Visszajövet egészen meg voltam hatva.

— Oh tanító ur! — kiáltám, — beh jó, derék ember a mi plébános urunk. Az isten is áldja meg azért, a mit értem tett.

— Ugy van, — mondá mintegy magában, — nagyon derék becsületes ember.

Azután néhány pillanat múlva így folytatta:

— Miután Écskára mégy fiam, egy tanácsossal szolgállok. A múlt óról még tartozom neked. Vedd e tartozás fejében e paplant és vánkost, mert Écskán ezt hiában keresnél. E nélkül pedig megvenne az isten hidege.

Örömmel fogadtam ajánlatát. Az öreg Kata asszony mindjárt összekötötte, s miután mindennel rendbe jöttünk, átötlettem az öreg tanítót és feleségét, és szobámba mentem. (Folyt. követe.)

Részlet a Pienini-hegységből.

Épen most egy éve, hogy olvasóinkat lapunknak m. é. júl. 23-iki számában a vörös klastrommal s a fölötte meredező, füstölő alaku Koronahegyvel megismertettük; jelen képmintáknál szintén e vidék egyik érdekes tájrészletét mutatja. A Kárpátokhoz tartozó s a magyarországi főhegylánczról a Dunajec folyó által elválasztott Pienini-hegység oly gazdag tájszépességekben, hogy festők évekig időzhetnének e regényes hegységben a nélkül, hogy annak minden szépségeit képesek volnának kiaknázni. E hegység legszebb részét kétségek nélkül a Dunajec völgyé képezi, melyben a sziklaképző-

dés legszebb alakjai váltakoznak dús bükk-s fenyő-erdőkkel. A folyamnak minden kanyaralata újabb szépségeket tár fel, s már azt hisszük, hogy e völgy legszebb része mögöttünk van, midőn a folyamnak egy hirtelen fordulata az ellenkezőről győz meg. Ki ezen völgyet egész szépségében kívánja ismerni, annak legalkalmasabb a völgy nyugati végén levő vörös klastromnál az e folyamon használatban levő tutajok egyikét venni igénybe, mely 1¹/₂ óra alatt a kellemes szozawiczai fürdőbe viendi. Egyedül e tutajok — gyakran telve a nevezett fürdő vidám vendégeivel — élénkítik a gyönyörű völgyet, miután a folyam s hegység közötti tér oly szűk, hogy mindaddig még nem sikerült ott járható utat építeni. Különben e szokatlan vízi-ut még említi a vidék érdekességét, a melyre mindenki kellemes érzettel fog visszamlékezni.

A szolovecki zárdá Oroszországban.

Oroszországnak a leghíresebb és leglátogatottabb bucsuhelye főt a magas északon, a Fehér-tenger három szigetén fekszik, Arkhangeltől északnyugot felé 40 mérföldnyire. Nem is csak egy

zárdába és a templomba léphetne; uti öltönyeit is le kell vetnie. Az ily előrelátás orosz zárando-kokkal szemben teljességgel nem fölösleges, mert a tisztaság nem gyengéjük. Az így megfeszített ember a zárdá mellett terjedelmes szállóhelyeken kap teljes ellátást. A termekben hosszú padok és asztalok állnak, ott étkeznek és alusznak a bucsusok, de a két nemet természetesen külön választják. Három napon át minden zárandoék ingyen ellátást nyer a zárdában; a ki tovább marad, fizetni tartozik érte. A zárandoék egész ott léte alatt imádkozik, gyertyákat állít föl, evangéliumot olvastat *fején*, gyónik és mindezt fizetnie kell, de a díj nagyon csekély, mert a nagy sokaság így is elég sok hasznót hajt; meg a perselyekbe is elég sok pénzt dobnak. Átlagosan jön éventé mintegy 30,000 *bohómoz*s (zárandoék) a szolovecki szigetekre. Mihelyt a Fehér-tenger, melyet az év legnagyobb részében vastag jégréteg borít, a hajókra nézve járhatóvá lesz, körülbelül június elejétől kezdve, mindenfelől seregestől özönlenek oda; mégis a legtöbben Arkhangelen át jönnek, hol a hajókba ily sokan szállnak be, hogy csaknem egymás hátán ülnek, mint a heringek. Mostanában a zárdának külön gőzhajója van, mely a zárandoékat igen jutányosan szállítja ide. A bucsujárások csak szeptember végéig tartanak, mert akkor a hajózás megszűnik. Az északi viharok előtörnek a sarkvidékekről s hatalmas jéghegyeket hajtának dél felé a Jeges-tengerből. A barátok, kiket szelidségök, jóságuk és barátságos érzelmök miatt általában ismernek és tisztelnek, szeptembertől júniusig egészen el vannak zárva a világtól.

Hepworth Dixon, jeles angol utazó 1869-ben az egész Oroszországot beutazta s utazásainak eredményét képekkel díszített munkában közre bocsátotta. Szoloveczk híres zárdáit szintén meglátogatta és a többek között azt írja, hogy a zárdaszigetek távolról egyszerű benyomást tesznek a szemlélőre. Minden magasabb dombon fényes épületek emelkednek majd minden épületen tornyok csillognak. A barátok, ellentétben Oroszország s mondhatnók az egész világ többi zárdáinak lakóival, igen munkások és folytonosan dolgoznak. Az archimandrita (zárdafőnök) pompás palotában lakik s 4000 rubel évi fizetése van; ezenkívül háztartása, élelmezése és ruházata is a zárdá vagyonából kerül ki.

Általános elterjedt hiedelem a szolovecki zárdá környékén lakók között, hogy a zárdá néha oly embereket is kénytelen kebelébe fogadni, a kik a kormány szemében egy vagy más okból gyanúsak. Például a közép szentül meg van győződve, hogy Konstantin nagyherceg, Miklós csár fivére, itt eped valamelyik börtönből. Dixon maga is sok mindenfélét hallott e tárgyról utogni. A dologból természetesen egy szó sem igaz, de az angol utazó mégis okvetlenül tudni akarta, hogy kik lehetnek hát voltaképen a foglyok? Dixont a zárdában szívesen fogadták, a legnagyobb vendégszeretetet mutaták iránta, meghorodtak a zárdá minden műhelyében, minden figyelmre méltó helyiségében, csak a *börtönből* nem hallhatott soha egy árva szót sem. Mikor egy napon ezáltalnál bolyongott föl s alá, egy kis udvarba jutott, melyben több száz egészen szelid galambot pillantott meg; többnyire az erős vas-

rácokkal elzárt ablakok párkányain ültek; az ajtók is vassal voltak kiverve. Dixon másnap ismét oda ment, színlé azért, hogy a galamboknak enni adjon, de tulajdonképen azzal a szándékkal, hogy valamiféle titoknak, melyet ő itt gyantott, nyomára jöhessen. Részletesen elbeszéli, hogy kísérője minden kérdésére kitérőleg válaszolt; azt mondta, hogy a zárdában egy barát sincs, a ki valami vétket követett volna el; egyet, a ki megszökött volt más helyen tartanak fogva, de a zárdában egy fogoly sincs.

De Dixon csak nem hagyott békét s addig kérte kísérőjét, míg az egy más embert hívott elő, ki kezében egy köteg kulcsot tartott. Ez egyik czellát a másik után nyitotta föl, — de azok mind üresek voltak. Azonban a földszinten a hosszú folyosók egyikében egy ór sétált föl s alá; a czellák ajtóit ott is nyitva álltak, csak egy volt bezárva és elrejtőszel. Hosszas gondolkodás és vonakodás után végre ezt is fölyitották Dixon sürgető kérelmére. A szálmaggyról egy hosszú, fekete szakállú férfi emelkedett föl. Dixon kezét nyujtá neki s kérdőszóködésére a következő feleletet kapta: „Nevem Puskin Adorján és három éve vagyok itt; hogy miért? Azért, mert... Itt a tiszt, a kinél a kulcs volt, közbelépett s a czellát el kellett hagyni. Dixon további kérdéseire nem felelték s azt sem tudták megmondani, hogy mi vétket követett el a fogoly; csak annyit tudnak, hogy a szent zsinat parancsára zárták el, mert Krisztus istenségét tagadni merete.

Főnt az emeleten, szintén egy ór lépdél; a czellák ott is mind nyitva állanak, egynek a kivételével. E zárt czellában egy agg koru embert tartanak fogva sok, igen sok év óta. E „titokszertü fogolylyal,“ miként a környékbeli nép nevezi, maguk a zárdabeliek sincsenek tisztában, hogy ki és mikor került Szoloveczkbe. Ott volt ő már akkor is, mikor a legidősebb papok oda kerültek. Makkacs öreg ur, miként a vezető barát mondá, de igen szelid természetű, csakhogy szerfölött sokat fecseg, s ha embereket lát, nem a legvallásosabb kifejezésekkel halmozza el őket. Szóval ez is istentagadó. Több archimandrita hiába fáradozott abban, hogy őt az igaz utra térítse. Annyit tudnak róla, hogy előkelő, gazdag családból származott, és hogy tiszt volt a csár hadseregében. Nem jó orosz, mert nem akarja elismerni szent egyházunk tekintélyét. Télen, mikor nincsenek zárandoéok, a kiket tévtaival elbolondítson, ki mehet a szabadba, de azért misére sohasem jön s mindnap az mondja, hogy mi nem az igazi módon imádjuk az istent: ahhoz ő többet ért, mint az egész szent zsinat.

Tehát ez lesz a „titokszertü fogoly,“ — gondolá magában Dixon, — kit a nép Konstantin nagyhercegnek tart, kibe oly sok szép reményt kötött. Az örök hosszas tanakodás után végre ki nyitották a czella nehéz ajtóját s a fogoly, kinek szép, nemes vonásai Dixont — saját szavai szerint — az őz Kossuthra emlékeztették, meglepetve kelt föl szálmaggyáról. Ugy látszik, nem igen gyakran szokták czellájában háborgatni. Butorzata egy asztalból, székből és ágyból állt; asztalán néhány hirtlap és könyv, de írószert sohasem adtak neki. Nevét a barátok elhallgatták, de ő Dixon kérdésére Ilyin Miklósnak nevezte magát, s azt

mondá, hogy már igen rég van itt s a nyelv használatát is majd elfeledé; ő isten szolgája, ki meg fogja őt szabadítani, mikor az idő arra elérkezik. Itt a tiszt közbe lépett s megtöltá a további beszélgetést a fogolylyal.

A fogolyt, kinek komoly, de mégis megnyerő alakja rajzunkon látható, művelt, olvasott ember. Egyetlen büne volt, hogy egy új vallásos felekezett akart alapítani. Egyszer sikerült megszökönie, de ismét elfogták. Dixon mindent elkövetett az orosz kormányánál megszabadítására, de még eddig eredménytelenül. Ugy látszik, hogy a szent inkuiziczió a „minden oroszok czárjának“ birodalmában és egyházfőnöksége alatt is szépen virágzik; a: áldozatok legalább nem hiányoznak. De azért e szigorú üldözések dacára is annyira elharapózott Oroszországban az új vallásfelekezetek alapításának mániája, és annyi már ott az új felekezet, hogy azoknak hiánytalan elősorolására hihetőleg senki se merne vállalkozni. — Másik rajzunk szintén szakadár arczképet mutatja, kit Elie Koviellinek neveztek, s ki az ugynevezett „Régi hitűek“ számára Moszkva közelében két zárdát s

koztak. E közben a golyók záporként hulltak a zárdák és egyéb épületek tetejére, a fedelek beszakadtak, a falak rést kaptak, a szélmalom a tő partján meggyult. De a körmenet nem riadt vissza. Kitértek egy szabad térre, hova a golyó el nem hatott. És ekkor történt a csoda. Az őz archimandrita magasra tartá a Mária-képet, s ime, az ellenség ágyugolyói messze tul repültek az épületek fölé s a tulnan elterülő tóba hulltak. A hajók népe azonnal elmenekült. A zárdá ez időtől fogva még nagyobb szentség hírében áll, úgy hogy nemcsak Konstantin nagyherceg két fiával együtt, hanem maga Sándor csár is elzárandoéokolt oda. S. L.

Az önképzésről.

(Fololvásas Laboulaye-tól.)

(Folytatás.)

A könyveknek nemcsak az a nagy hasznok van, hogy az ízlést nemesítik, az olvasás rá szoktatja az embereket az okoskodásra, s rá erőlteti arra, hogy saját gondolatjokat is rendezék, az ily emberek aztán kitünő kézművesek lesznek. Ez az állításom egyelőre idegen szerűnek látszik, előadom, hogy mire alapítom véleményemet.

Az angol kormány ezelőtt 20 vagy 25 évvel a munkások állapotáról tudakozódott. Mindenféle erre vonatkozó kimutatásokat nyujtottak be, nevezetesen egy zürichi születésű Escher nevű urnak a kimutatása sok érdeket költött. Escher Helvéciában nagyon híres ember volt. Azért mondom nagyon híresnek, mert ez a polgár a köztársaságban nemzeti szímet nyert, s e czimetaközvélemény hálás elismerésé nyujtá neki. Linthi Eschernek hívják, mert a Linthet csatornázza, s

Orosz eretekek: 1. Ilyin Miklós, a szolovecki zárdá titokszertü foglya.

ezáltal a folyam mellett lakó szerencsétleneket a dögvészes miazmáktól és az őket megtizedelő váltólázaktól megmentette. Ez időtájban Escher urnak egy nagy géppárra volt, mely úgy hiszem, hogy jelenleg is főnnáll. Munkásairól az ő véleményét is kikérdették. „Angol gépeket állítottam föl, munkásaim angolok, svájcziai, van közöttök igen sok olasz és nápolyi is. A legügyesebbek a nápolyiak; de nápolyiból még soha sem tudtam felügyelőt csinálni. Szellemökben hiányzik bizonyos komolyság, ennek aztán az a következtése, hogy a svájcziai és angolok kitünő felügyelők, a komolyság hiánya ellenben ez állástól az olaszokat megfosztja.“ — „Az is igaz“, folytatja Escher, „hogy egyetlen egy olasz sem tud olvasni.“

Ezekből látjuk, kézimunkának az ész általános művelődése mily különös módon

kiváncsiság ismét egész csapatokat hozott közelébe s ezek elől egy parasztházba menekült, hol aztán nyugodtan elkülönítve reggelijét, mondván: „Szörnyűség! hogy még a számba is benéznek az emberek!”

*(A királyi) szept. 3-6. közt meg Berlinbe. A kisfőre néve egyelőre csak annyi bizonyos, hogy gr. Andrássy Gyula vele megy.

*(Városi könyvtár.) A pest-városi iskolai bizottság ezt indítványozza a képviselőtestületnek, hogy a kétnyelvű és orosz-angol sarkán épít-senek mellette könyvtár-helyiséget, helyezték bele a Frank tanár által hagyott nagy könyv-gyűjteményt és a létező kötelek példányokat könyvekből, hirlapokból, a gyarapításra pedig évenként tízezer forintot fordítsanak. Személyzetül ajánlva vannak: egy könyvtárnok tanácsnok, két könyvtár-tiszt jegyzői fizetéssel, s egy díjnok.

*(Rákosszalva) lesz neve azon telepnek, mely Pest szomszédságában a Rákoson a Zsivora féle telkek épül. Eddig a helyet sokféle néven nevezték, most a város gazdasági bizottsága hivatalosan keresztelte meg.

*(Alapítvány.) Bachmann Ferencz nyugalmazott főhadbíró az alsóbb rendű katonai hivatalnokok vagyontalan és keresete képtelen özvegyei és árvái számára alapítványképen 8000 ft értékű állam-papirokat ajánlott fel.

*(Allandó színház) építésén fáradoznak Baján. A kezdeményező a „Bács-Bozdog” egyik szerkesztője, Schön Bernát, ki már főhívtást is intézett a város és vidék lelkes fiaival és hölgyeivel, hogy a nemzeti művelődés érdekében az ügyet előmozdítani igyekezzenek.

*(A vasmegegyi régiségár) legközelebb már megnyílik. A Bittnicz-féle gyűjtemény kettőseiből, melyeket az akadémiára ajándékozott a tárlatnak, egy rész már visszaérkezett Szombathelyre, most rendezik. E gyűjtemény 152 ezüst, 171 réz érmet, és 118 db cserép, bronz, üveg és csonttárgyat foglal magában. Említésre méltó az a lakadhatlan buzgalom, melyet Lipp Vilmos egyleti titkár a régészeti tárgyak gyűjtése és a tárlat rendezése körül kifejt.

*(Jekelfalvy Lajos) magyar belügyminiszteri osztálytanácsos a harmadosztályú vaskorona-rendet nyerte.

*(Adler Ignác), a „Pesti Napló” munkatársa 200 ft-os alapítványt, az írói segély-egylet alapítói közé lépett.

*(A lelkiismeret hatalma.) Két évvel ezelőtt Uj-Aradon egy román legyilkoltak. Az egyik tettest elfogták azóta. A másik, kit nem foghattak el, lelki mardosságban most agyonlőtte magát.

*(Öngyilkosság.) Stoczek György pozsonyi gimnáziumi tanár, a műegyetemi rektor öccse, ki már huzamosabb idő óta búskomorságban szenvedett, zavart lelkiállapotban egy sötét perczében pisztolyal agyonlőtte magát.

*(Elkeseredett tanulók.) Komáromi Ödön, huszti születésű 13 éves tanuló már régebben úgy nyilatkozott, hogyha évi vizsgálati nem jól sülnék el, életének véget vet; a vizsgálat roszul ütött ki s ennek következtében eltiint. Kreibich N., a budai realtanoda 5-dik osztályába járó ifjú pedig, mintán a leirati mértanból megbukott, atyjához irt levélben jelenté, hogy e fölött való bánatában a Sáros-fürdőnél a Dunába ugrott. Atyja, ki Budán levélhordó, kétségbeesetten sietett a helyszínére, de semmi biztosat nem tudhatott meg fiáról.

† (Halálozások.) Beliczay Imre, Pest városának egyik érdemes magyar polgára, jul. 14-én 66 éves korában szélhűlés folytán meghalt. A közügyekben mindig tevékenyen működött, s többek közt gondnoka volt a pesti evang. egyháznak, igazgatója a pesti és budai iparbancoknak, a lelkész és pestbudai kereskedelmi kamarának, előjárója a mézeskalácsosok testületének s pestvárosi képviselő. — Grizza Ágostót és nejét sulyos családi csapás érte: párisi száműzöttségük alatt született tizenkét éves leányuk, Isabella, Hindy Árpádné

testvére, meghalt. — Majthényi Tódé, köztisztviselő álló aggyastán, közelébb hunyt el Nyitra-Zsombokréten, 82 éves korában. — Kadicsfalvi Török Emánuel június 29-én hunyt el Nagy Enyeden 79 éves korában. — Selmecezen e hó 11-dikén hunyt el Suhayda Lajos ev. lyceumi tanár, 66 éves korában. A három utolsó évben nyugalomba helyezve, visszavonultán élt. Ő volt az, a ki egykor Petőfi Sándort „szekundába pónálta” a pocsisból, melyet akkor még latin nyelven adtak elő. — Walandt Henrik, miniszteri osztálytanácsos a közlekedési miniszteriumban, jul. 17-én elhunyt Budán, 61 éves korában. — Dobay Antal, a zsidói kerület baloldali képviselőjét, sulyos csapás érte; míg a követválasztáson volt, az alatt neje, szül. Holczinger Juliánna, beteg lett, s 10-én el is hunyt.

Megválasztott képviselők.

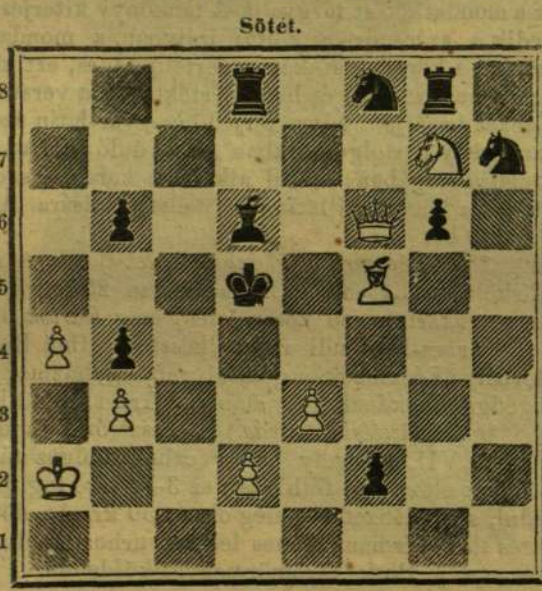
(Julius 13-19.)

Jobboldaliak: Hunyad megye: Kendeffy Árpád, Naszódvidék: Cséry Lajos. Vízakna: Korizmic László. Vajda-Hunyad: Benedikty Albert.

Baloldaliak: Szechény-Udvarhely város: Kaszay Ignác. Hátseg: Macelláriu. Jász-kun-Fülöp-szállás: Csernátóy Lajos. Szatmár: Kiss János. Nyíregyháza: Vidliczkay József. Közép-Szolnok megye: Rácz Lipót. (Mult számunkban az „Ellenőr” tudósítása nyomán hibásan sorultak be Guthy Benő ugyancsak baloldali, a ki a szavazás további folyamán Ráczó szélsőbaloldali ellenében kisebbségben maradt.)

SAKKJÁTÉK.

660-ik sz. f. — Bayer Konrádtól (Olmützben.)

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

A 655-ik számú feladvány megfejtése. (Glesinger Zsigmondtól Gelsén.)

- Vil. Söt. 1. Hg3-f1... Kc1-f1:a 2. Fd4-f2... h3-h2 3. Fh1-g2 matt. a) 1. Kc1-h1: 2. ... 3. Hf1-g3 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Miskolcon: Czente József. — Jászkisrégen: Galambos István. — Kecskeméten: Galambos László. — Karcagot: Kasó Lajos. — Homonnán: Farkas Bertalan. — N-Szalotán: Kovács Albert. — Jolován: Ludik Lajos. — Budán: Tarajassy Nándor és Magyar Antal. — A pesti sakkör.

*) A 554. sz. feladványt is megfejtette.

Szerkesztői mondanivaló.

— E. B. „A haldokló színész”-ben van némi sikerült vonás; de kevés, vagy éppen semmi új; s az egészben hiányzik az alakítás művészete. Nem közölhető. — Nagysartói. „A cigány fia”, azért a nagyon kétes becű halvány epigramm fordulatát mi a két végorban van, nem volna érdemes a hosszúra elnyújtott románcozt végig olvasni. Nem adjuk.

— London. Gy. E. az újabb küldeményt is köszönettel vettük. Ep levelet akartunk küldeni a Gy. A-tól nyercim alatt, midőn a skóziai utról értesültünk. Hanem azért elküldjük a levelet Londonba (F-rre vonatkozólag van közt lendők); legyen szives intézkedni, hogy visszatérteig megtartsák.

— Nagy-Enyed. Sz. G. A mesterséges közvegyülcikre íránt szakértőköt kell utasítást kérnünk; mihielyt lehet, tudósítani fogjuk.

— Eger. L. J. Kivánáttal teljesítjük. — Pest. Mr. de B. A találmány hasznavehetőségére nézve nem nyertünk az íratból felvilágosítást.

— Vaglyóty (ott a hol.) A. S. Várjuk az ígért tudósítást. — Kolozsvár. A—a. Debreczen. P—i. Pécs. R. A. Miskolcz. D. A. Krems. M. H. Szerdán magánlevélben választottunk.

Előfizetési felhívás

VASÁRNAPI UJSÁG és Politikai Ujdonságok

1872-ik évi jul.—decz. folyamára.

(Ismeretterjesztő és politikai hetilap. — Az egyik számos eredeti képpel illusztrálva; a másik rendkívüli mellékletekkel bővítve.)

Előfizetési feltételek:

Postán küldve vagy Pesten házhoz hordva.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt.

Félévre (július—december) 5 ft.

Csupán a Vasárnapi Ujság:

Félévre (július—december) 3 ft.

Csupán a Politikai Ujdonságok:

Félévre (július—december) 2 ft 50 kr.

Egyes előfizetések legelőször postai utalvány által eszközölhetők, a melyre bérmentésül csak egy 5 krajczáros bélyeg kívánatik.

Kedvezmény!

A „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” előfizetői a kiadó intézkedése folytán a jövőfélelvben is ugyanazon kedvezményben részesülnek, mint folyó év 1-ső félelvében, t. i. az „Uj Regelő” czimű vállalatot, mely félelvénként 12 füzetben (évenként 24 füzet) jelenik meg s válogatott érdekes regényeket tartalmaz, félévre 3 ft. helyett: 2 füzet rendelhetik meg.

A Vasárnapi Ujság és P. Ujdonságok kiadó-hivatala (Pest, egyetem-utca 4. sz. a.)

Nyilt-tér. *)

Bizonyítvány.

Melynek erejénél fogva én alóírott felhívás folytán legjobb lelkiismeretem, hosszas tapasztalásom, és meggyőződésöm után a szenvedő emberiség érdekében ezennel bizonyítom, hogy a párisi általános tapasz minden — bármilyen néven nevezendő sebekre, sőt az ugynevezett rák, és csontszű ellen is csálhatatlan szer, minthogy a fájdalomnak azonnali enyhítése, és a használati utasítás értelmében folytonos használat mellett csálhatatlan és gyökeres gyógyítást eszközöl. Kapható egyedül Török József ur gyógyszer-tárában, király-utca 7. sz. a.

Prétrás János, m. k. államvasuti hivatalnok.

*) E rovatban közölt cikkekért csupán a sajtótörvények irányában vállal felelősséget a Szerk.

TARTALOM.

Idősb Szilgyi Ferencz (arckép). — A mostoha gyek. — Egy falusi preceptor története (folyt.). — Részlet a Pieni-hegységéből (képpel). — A szolovecki zárdá Oroszországban (két képpel). — Az önképzésről (folyt.). — Az aggyastán redői. — Ausztráliából, IV. — A Bujtos. — Egyveleg. — Tarhaz: Irodalom és művészet. — Közintézetek: egyletek. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskede. — Mi újság? — Megválasztott képviselők. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Nyilt-tér. — Heti-naptár.

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETESEK.

Az általában jónak elismert valódi s egészen frissen érkezett

SCHEEBERGI NÖVÉNY-ALLOP

mell- s tüdőbetegek számára.

továbbá: rekedtség, nátház, ingerköhögés, mellszorongás, elnyálkásodás, torokgyulladások s nehéz légzés ellen, — mindenkor friss minőségben kapható: PESTEN: Török József gyógyszerész úrnál a király-utczában, — dr. Wagner D. gyógyszerésznél a váci-uton, — Thalmayer A. és társa, — Oszetszky F., — Schirk J., — és Gerhardt A. uraknál.

BUDÁN: Schwarzmeier J. gyógyszerész úrnál.

- Aradon: Probst F. J. Kolozsvárt: Megay M. C. Kőrmezőn: Draskóczy gy. Sopron: Voga és Rupp-recht. Baján: Klenautz J. Karolyfehérvár: Fischer E. Kubinban: Stojánovics. Kun-Sz.-Miklós: Stoits A. Lugoson: Arnold J. Mediason: Breiner K. Mosonban: Pranter J. gy. Miskolczon: Spuller J. Mitrovicz: Kretonoshics A. Mohács: Pyrkér Gyula gy. Marosvásárhely: Jeney gy. Munkácson: Gröttler L. Nyíregyházán: Hönseh Edő gy. Pécsen: Krémer S. Nagybanján: Horacsék J. Nezsiderben: Fuchs J. Nyitra: dr. Láng E. Eszéken: Kawilowicz gy. Eperjesen: Zsember Ign. Érsekújvár: Conlegner Ign. Egerben: Wessely gy. Eszéken: Thürner fiai és Dessáthy gy. Győrött: Brunner F. Gyula: Lukács gy. Hatzfeld: Hagelschmidt V. Haiszeben: Mátyes B. gy. Ipolyháza: Mikulási T. Janosházán: Kuna gy. Jolsván: Maletér gy. Kaposvárt: Schröder J. gy. Kőszegen: Strehle gy. Károlyvárt: Benich J. Kis-Martonban: Kodolányi gy. és Spatay A. Kassán: Eschwig E. Késmárk: Genersich C. és A. Keeskeméten: Papp M. Karansebesen: Weber A. gy. Károlyfehérvárt: Fischer Ed. gy. Károlyfehérvárt: Fischer Ed. gy. Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár. 1872 (3-6)

A „VICTORIA” biztosító-társaság,

mely Kolozsvártot 1865. évben alakulván, 1870. zárszámlája szerint máris 3.200,059 ft. 54 kr. biztosítéki alappal bír

biztosításokat elfogad:

- I. Tűzkárk ellen. II. Szállítmányi árúk, utoni károsodás ellen. III. Jégkárk ellen, mindennemű terményekre. Végre: IV. az ember életére, minden módozatokban a legkedvezőbb feltételek és olcsó díjak mellett.

Előfizetési példák:

I. Ha valaki családjának vagy kedvezményezettjének halála esetén fizetendő 1000 ft. tökélt biztosítási ohajt, fizet:

- Egy 25 éves 19 ft. 70 kr., egy 40 éves 31 ft. 70 kr., egy 55 éves 59 ft. 30 kr. » 30 » 22 » 70 » » 45 » 39 » 10 » » 60 » 75 » 60 » » 35 » 27 » 20 » » 50 » 37 » » 65 » 103 » 50 » évenkénti díjat.

II. Ha valaki gyermekének 18., 20. vagy 24. korévbén fizetendő 1000 ft. kiházasítási vagy neveltetési tökélt biztosítási ohajt, fizet:

- Egy 1 éves gyermekről 18 korévig 20 korévig 24 korévig » 2 » » 40 ft. 20 kr. 33 ft. 60 kr. 24 ft. 70 kr. » 3 » » 44 » 10 » 36 » 70 » 26 » 50 » » 8 » » 48 » 50 » 40 » 10 » 28 » 80 » évenkénti díjt.

III. Ha egy jelenleg 28 éves férj és 22 éves neje valamelyik elhalálozásakor, a túlélő részére fizetendő 1000 ft. biztosítási ohajt, fizet 31 ft. 30 kr. évenkénti díjt. Ezenkívül elfogadja a

túlélési csoportok (Assotiativ) biztosításait is.

Minden biztosítási miveltetknd a biztosítottak, már az első évtől kezdve a társaság 50% nyereségében részesülhetnek. Egyéb módozatokra nézve s különben is mindenekben bővebb felvilágosítással szolgálunk a társasági felügyelők, vidéki ügynökök és

a „Victoria” biztosító-társaság

vezérigénykösege Pesten, (régí posta-utca 2. sz., 2. emelet). Utanyomás nem díjazatik. 1189 (16-26)

Bene pusztáján a soha ki nem száradó Benevizén egy két kerekre örlő

PITILE-MALOM

kényelmes nagy lakházzal, melléképülettel és kerttel eladó vagy bérbe kiadó.

Értekezni lehet Böleskevy Károlylyal Gyöngyösön. 1823 (2-3)

Csak alapos gyógyítás biztosít utóbjak ellen.

Titkos betegségeket, s tehetlenséget, elgyengült férfierőt,

gyakori magümlések, sőt a végképeni tehetetlenség katonai és polgári kórházakban sikerrel használt egyszerű módszerrel andkül hogy a beteg hivatalában vagy életmódjában gátolatnak, minden igéző szer nélkül bámulatos gyorsan és alaposan (az utjonnan keletkezetteket 48 óra alatt) gyógyítja Weiss J. gyak. orvos és szülész, az itteni cs. kir. garnizon főkórházban kizsoltgált osztályorvos, a m. kir. termézetudományi társulat rendes tagja minden alkalmazottsággal egy titoktartás, mint a gyógyezelökhöz jól beosztott rendelö-intezetében Pest, Sebestyén-tér 4-dik szám 1-6 emelet, (a „2 buszröhöz” czimzett kávéház felett), naponként reggel 7 óratól 10-ig és délután 1-4 óráig. Férfiak és hölgyek részére külön külön városba van Díjjal ellátott levelekre leggyorsabban válasz, és kivánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 1277 (10-12)

Nyolczadik kiadás (magyar nyelven negyedik).

A nemi élet titkai s veszélyei.

Értekezések a nemsz és nemi betegségekröl, az utóbbiak óv- és gyógy-módjairól. 1151 (10-12) Függelékkel a bujakeri ragályzásról és Dr. Rodet, lyoni orvos ragályelleni legbiztosb óvszeréről, a férfi és női ivarszerek bonczatán ábrával. Ára: 1 uforint. Postán megküldve 10 krral több, utánvételrel 40 krral több. Megrendelhető szerzőtöl következö czim alatt: Dr. Elber V. P. Pesten, József-utca 66-ik számú sajtó házában.

Ugyanezen bizományos uraknál kapható:

Legjobbfele tyukszem-tapasz,

Schmidt cs. kir. főorvostól, egy skatulya ára 23 kr.

Dr. Behr ideg-extractusa,

az idegek erősítésére s a test edzésére ára 70 kr.

Dorsch-májolaj, valódi gyógyszer.

Lobry és Parton-tól Utrechtben, a skrofulák s borküttegek sat. gyógyítására. Egy üveg ára 1 ft.

Stiriai Stub-havasi-növény-nedv

mell- s tüdőbetegek számára. Egy üveg ára 87 kr.

Die „Zeitschrift für gerichtliche Medicin, öffentliche Gesundheitspflege und Medicinal-Gesetzgebung” bringt in Nr. 48 vom 27. November 1866 über „Schneebergs Kräuter-Allop” Folgendes: „Der aus Alpenkräutern bereitete „Schneebergs Kräuter-Allop” des Herrn Apothekers Bittner in Gloggnitz, und Franz Wilhelm, Apotheker in Neunkirchen, ist bei allen katarhalischen und entzündlichen Krankheiten der Respirations-Organe ein vorzügliches Unterstützungsmittel. Er mildert besser als alle anderen Sympartien jeden Reiz im Kehlkopf und wird bei acuter und chronischer Heiserkeit, bei empfindlichen Affectionen der Schlingwerkzeuge, beim Lungem-Katarrh, dem Keuchhusten u. s. w. wegen seiner vorzüglichen einhüllenden, besänftigenden und reizmildernenden Eigenschaften mit günstigem Resultate angewendet.”

Föraktár: BITTNER GYULA gyógyszerésznél Gloggnitzban.

Előfizetési felhívás.

A „Szabadság mint a népszázlója”

A „Csoda-bogár”

1872. 2-dik félelv folyamára.

Az új félelv kezdetével

A „Szabadság mint a népszázlója” és „Csoda-bogár” ezental pénteken delután már postára fog adatni, hogy vasárnap a legtovább lakók is megkaphassák.

Előfizetési feltételek a régiek maradnak, mindkét lapra: Fél évre (július—deczembe) 3 ft. — kr. Negyed évre (július—szepetembe) 1 ft. 50 „

A pénzre leveleket, vagy utólványokat a „Szabadság mint a népszázlója” és „Csoda-bogár” kiadó-hivatalában kérem czimzetetni. Egyetem-utca 4-ik szám al. Pesten, június hó 1872. A kiadó-hivatal.

Table with columns for months (Hónapi-és hetinap), religious groups (Katholikus és protestans naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára), and days of the week (Nap, Hold). It lists dates and events for July and August.

